

[Formanden]

handling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 178:

Forslag til lov om privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring.

Af finansministeren (Henning Dyremose).

(Fremsat 30/1 90. Første behandling 6/2 90. Betænkning 21/3 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den følgende på dagsordenen opførte sag, nemlig:

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 194:

Forslag til lov om ændring af forskellige love. (Privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring).

Af finansministeren (Henning Dyremose).

(Fremsat 22/2 90. Første behandling 6/3 90. Betænkning 21/3 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer og spørgsmålet om deres overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling**Erling Olsen (S):**

Her i hånden har jeg et dokument, som jeg med formandens tilladelse gerne vil læse en lille smule op af.

Det er forsikringsbetingelserne for Statsanstalten for Livsforsikring. Der står under punkt 18 indrammet, farvelagt og fremhævet med kursiv:

»I Statsanstalten for Livsforsikring anvendes hele overskuddet – efter at de lovmæssige henlæggelser har fundet sted – til gavn for kunderne i form af bonus.«

Hvad er det egentlig, aktiekøberne får for de penge, de giver til finansministeren? Ja, det står meget tydeligt i udkastet til vedtægter for livsforsikringsaktieselskabet. Her står de samme

ord indledningsvis: »... efter at de lovmæssige henlæggelser har fundet sted...« Hvad så? Ja, så udbetales til aktionærerne udbyttet af hvert års overskud efter generalforsamlingens bestemmelse.

Det vil sige, at de mennesker, der har tegnet deres forsikringer under henvisning til disse betingelser gældende fra 1. januar 1985, har kigget i pjecen, hvor der gøres opmærksom på, at i disse indrammede bemærkninger er fremhævet de bestemmelser, man især skal være opmærksom på. Man skal især være opmærksom på – her fremhævet med kursiv – at hele overskuddet anvendes til gavn for kunderne i form af bonus.

Så må man spørge: Hvordan kan man så give de kommende aktionærer del i det overskud, som forsikringstagerne har fået udtrykkelig lovnin g på?

Derfor vil jeg gerne høre dem, der støtter forslaget: Var man, dengang man indgik finanslovaftalen, opmærksom på dette indrammede, farvelagte og med kursiv fremhævede? Hvis svaret er ja, vil jeg gerne vide: Hvordan forsvarer man det så moralsk over for den, der har tegnet forsikring under disse betingelser? Hvis man ikke vidste det, giver det så ikke anledning til overvejelser?

Rahbæk Møller (SF):

Det er en usædvanlig arrogance, der er udvist i denne sag. Jeg har heller ikke nogen illusioner om, at flertallet skulle komme til fornuft. Men jeg kan stille nogle spørgsmål og måske få svar. Det er faktisk kunderne, der har bedt mig om at stille et par spørgsmål til finansministeren.

Jeg vil spørge: Agter finansministeren, hvis han nu kommer af sted med at sælge de 80 pct. af aktierne, at lave en aktionæroverenskomst, således at de 20 pct., der repræsenterer kunder og medarbejdere, er sikret sæde i bestyrelsen? Jeg vil også godt spørge, om han overvejer at forhøje denne brøkdel på de 20 pct.

Jeg vil spørge ham, hvilken kurs han overvejer at kunderne skal have. Der står markeds kurs i lovforslaget, men jeg forstår, at ministeren agter at sælge de 80 pct. til en eller flere store kunder, der formodentlig, det er vel forhåbningen, er villige til at betale mere end markeds kurs, fordi de forudser at få nogle specielle forretningsfordele.

[Rahbæk Møller]

Endelig vil jeg godt spørge i forbindelse med salget til kunderne, om man agter at gå med til at lade salget tilrettelægges således, at det sker via et investeringsselskab, således at kunderne har mulighed for at optræde som en enhed og ikke bare skal optræde som individualister.

Til slut vil jeg godt sige til hr. Kofod-Svendsen, som jeg tror har svært ved at forstå kundernes argumenter, at det ikke er så svært, for det i er realiteten blot det 7. bud, dog med en lidt utraditionel tilføjelse. Det, kunderne siger, er nemlig: Du må ikke stjæle, men hvis du ikke helt kan holde nallerne væk, så lad i hvert fald være med at tage for meget, og sæt kunderne til at passe på resten.

Skrumsager Skau (V):

Der er jo mange forskellige påstande i betænkningens bidraget fra Socialdemokratiet og fra SF.

Jeg vil gerne slå fast, at der i denne forbindelse ikke tages noget fra nogen, som det påstås. Den påstand har ingen bund i virkeligheden. Der røres efter vores mening ikke ved regeringens ønsker. Venstre ønsker at fremme opsparringen i f.eks. individuelle lån og pensionsforsikringer. Den påstand, som kommer fra SF og Socialdemokratiet, vil vi afvise.

Det er ikke et særindgreb over for private pensionister, som man påstår. Statsanstalten er statens ejendom. Den kan omdannes til et aktieselskab, hvilket jo også erkendes. Aktierne kan give udbytte eller ikke. Det afhænger af virksomhedens effektivitet og af dens produktivitet. Aktierne kan ejes af staten eller kan ejes af andre. Det erkendes også, at forsikringstagerne kan eje aktierne.

Selskabet kan ikke tømmes for de penge, der rettelig tilhører forsikringstagerne. Det står ganske klart i svaret på spørgsmål 6, som er optrykt som bilag til betænkningen. At staten overfører ejerskabet i form af en aktiepost, at aktierne bytter hænder, medfører ingen indgreb i Statsanstaltens kapital. Den er hverken mindre eller større efter handelen. Det er det samme som med et stykke jord; det bliver hverken større eller mindre ved at blive solgt. Men det er jo tænkeligt, at den nye ejer er bedre til at få jorden til at folde sig ud til fordel både for de nuværende forsikringstager og for ejerne.

Ved førstebehandling af lovforslaget nævnte jeg, at det ikke var salgsprouvent

størrelse, der var det primære for Venstre. Nej, det primære er privatiseringen. I Venstre kan vi ikke se, hvilket formål staten tilgodeser ved at sælge forsikringer. Derfor går vi ind for salget, men vi vil stadig væk slå fast, at staten på skatteydernes vegne selvfølgelig skal opnå den bedst mulige markedspris for aktivet.

Venstre støtter derfor forslaget og afviser SF's og Socialdemokratiets forsøg på eventuelt gennem en langstrakt retssag at udhule tiltroen til virksomheden til skade for de nuværende forsikringstager.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Foranlediget af de spørgsmål, som såvel Socialdemokratiets som SF's ordfører stillede til de partier, der støtter dette forslag, og deriblandt altså Fremskridtspartiet, fristes jeg til at komme med et modspørgsmål: Hvad er det for en fastgroet illusion, man har i S og SF, om, at hvis bare alt fortsætter, som om intet var hændt, er verden dejlig at leve i?

Det handler om, at hvis vi ikke foretager dette, vil det være til skade for forsikringstagerne. Hvis vi bare kører videre, som om intet var hændt, i EF's indre marked, med alle de ting, der er sket i den finansielle sektor, kunne man med rette påstå, at Folketingets partier har gjort noget, der var til skade for forsikringstagerne. Her bliver der taget skridt til, at det nye, privatiserede forsikringsselskab Statsanstalten A/S får mulighed for at udvide sine områder og for at inddrage nye aktiviteter, alt sammen til gavn for forsikringstagerne. Jeg synes, det er for dårligt, at man bliver ved med at udnævne dette til det dårligste alternativ. Det er det bedste alternativ, i hvert fald hvis alternativet er, at man fortsætter, som om intet var hændt.

(Kort bemærkning).

Erling Olsen (S):

Alternativet er ikke at fortsætte, som om intet var hændt. Vi ville den dag i morgen være villige til at stemme for et forslag, der gør Statsanstalten til et aktieselskab. Vi så helst, at det blev således, at aktierne ejedes af en fond med samme bestyrelse som den nuværende, men vi kunne da også gå med til, at Statsanstalten blev et aktieselskab, hvor aktierne solgtes til markedskurs, men så skulle prouvent af aktiesalget

[Erling Olsen]

blot gå ind i Statsanstalten og ikke i lommen på finansministeren for at gå videre til statskassen. Det skulle ske som i ethvert aktieselskab, der udvider aktiekapitalen: Provenuet af salget af aktierne går ind i selskabet selv.

Det, der er det ubehagelige i denne sag, er, at aktierne sælges, og at aktionærerne får del i det overskud, der ifølge forsikringsbetingelserne er lovet kunderne i form af bonusen, men hvem får salgsprovenuet? Det gør finansministeren.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Så forstår jeg ikke, hvorfor hr. Erling Olsen eller Socialdemokratiet ikke har fremsat så meget som et eneste ændringsforslag til loven, men blot har afleveret et langt betænkningssbidrag. Hvis man har så mange ideer om, hvordan det kunne gøres bedre, hvorfor har man så ikke præsenteret de ideer i form af ændringsforslag?

(Kort bemærkning).

Erling Olsen (S):

Vi har fremført alle disse tanker i artikler i dagbladet Børsen, men det er klart, at når man ved første behandling får at vide, at finansministeren ikke vil rette et komma, og at han har sit flertal inklusive hr. Behnke i orden, hvad skal vi så gøre det for? Så er det spild af tid.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil gerne begynde med at takke finansministeren for to meget klagende svar, på spørgsmål 6 og 9 og også på spørgsmål 7 og 8, men især spørgsmål 6 og 9, som jeg mener helt ud sikrer forsikringstagerne, at der ikke på nogen måde kan blive fjernet noget fra deres berettigede bonusforventninger.

Jeg har et enkelt spørgsmål, jeg gerne vil stille til finansministeren. Det er med udgangspunkt i den betænkning nr. 1189, som er udarbejdet, og som er baggrunden for lovforslaget. Der står på side 70, 3. afsnit:

»Forsikringstagerne vil ved privatiseringen ikke have den samme ret som i dag til at vælge 3 bestyrelsesmedlemmer. Til afløsning heraf kan man eventuelt overveje oprettelse af et forsikringstagerråd til varetagelse af forsikringstagerens interesser.«

Nu er det vigtigt ved al privatisering, at både kunderne og de ansatte og den, der overtager virksomheden, er tilfredse. Jeg tror, at det, alle parter er tilfredse med, er et udbygget samarbejde. Derfor vil jeg gerne høre, hvilke overvejelser ministeren har gjort sig om, hvordan man i forbindelse med salget eller på anden måde sikrer, at forsikringstagerens interesser bliver varetaget, sådan at de får en høringsinstans. Det er en væsentlig ting, og derfor vil jeg gerne anmode om en udtalelse på dette ikke uvæsentlige punkt.

(Kort bemærkning).

Erling Olsen (S):

Kunne jeg forstå hr. Behnke således, at hvis vi stillede et ændringsforslag om, at salgsprovenuet skulle gå ind i Statsanstalten i stedet for at tilfalde finansministeren, vil Fremskridtspartiet stemme for det ved tredjebehandlingen?

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Når jeg stillede spørgsmålet om ændringsforslaget, var det udelukkende, fordi den model, der ligger her, synes vi ikke er den bedste, men det er den bedste opnåelige. Vi havde hellere set tingene trukket i den modsatte retning af, hvad hr. Erling Olsen og Socialdemokratiet ønsker, så sådan et forslag fra Socialdemokratiet tvivler jeg på vil kunne få Fremskridtspartiets støtte.

Erling Olsen (S):

Så må jeg endnu en gang blot konstatere, at hver gang Fremskridtspartiet får indflydelse, skal det koste privatpensionisterne noget.

Første gang var det medicintilskuddet, anden gang – med hr. Glistrup som en markant undtagelse – var det boligydelsen, og nu er det privatpensionen. Det er dyrt for pensionister at stemme på Fremskridtspartiet.

Ole Espersen (S):

Der har været rejst forskellige spørgsmål om forholdet til grundloven i denne sag. Vi har fra vores partis side gentagne gange rejst spørgsmålet om, hvordan man kan ekspropriere under de vilkår, som foreligger her. Det skal jeg vente med eventuelt at kommentere, til vi har hørt finansministerens besvarelse af hr. Erling

[Ole Espersen]

Olsens spørgsmål. Det, der også er rejst under behandlingen i udvalget, er problemerne omkring tjenestemændene.

Tjenestemændene har i hénhold til den danske grundlov en ganske særlig stilling. De har nogle privilegier, og de har nogle forpligtelser, og de er grundlovshjemlede, fordi man ønsker at sikre en stab af tjenestemænd, der er loyale over for staten, over for samfundet.

Nu ser man i dette lovforslag, at man vil lave en – så vidt jeg kan se – helt ny konstruktion. Jeg tror, at finansministeren vil bekræfte mig i, at det er en helt ny konstruktion. Man siger i lovforslaget, at de, der i øjeblikket er statstjenestemænd – det er altså ikke kommunaltjenestemænd, det er statstjenestemænd – kan forblive ansatte hos staten som statstjenestemænd, men så bliver de udplaceret i det nye aktieselskab, som betaler lønningerne, eller rettere staten betaler lønningerne, men det nye, rent private selskab refunderer så de udgifter til staten.

Jeg tror, det er første gang i landets historie, at man ansætter statstjenestemænd i et privat aktieselskab; statstjenestemænd, der så – må man gå ud fra – skal udvise deres loyalitet, den i grundloven forudsatte loyalitet, over for det private selskab og ikke længere, som forudsat i § 27 i grundloven, over for staten. Jeg mener, at det klart er i strid med de forudsætninger, vi har her i landet og oven i købet i grundloven for statstjenestemændenes stilling. Det vil jeg gerne bede kommenteret, og jeg vil også gerne stille det konkrete spørgsmål: Hvor skal statstjenestemændenes loyalitet deponeres? I aktieselskabet, der langtfra altid behøver at have sammenfaldende interesser med samfundet, med staten? Eller skal de statstjenestemænd, der nu skal gøre tjeneste i et privat firma, fortsat være loyale over for staten?

Det andet spørgsmål var også til det, som Venstres ordfører sagde: at der ikke tages noget fra nogen. Det vil jeg gerne have præciseret. Den bestemmelse i vilkårene, som hr. Erling Olsen læste op, viser ganske klart, at der her gribes ind i et privatretligt kontraktforhold. Det kan man kun mod fuldstændig erstatning. Der gribes ind i et privatretligt kontraktforhold. De kommende bonustilskrivninger osv. går som overskud til det nye selskab. Der bliver ikke, som der står i den bestemmelse, hr. Erling Olsen citerede, tale om, at samtlige kommende overskud vil gå til forsikringstagerne. Hvis det

ikke er at tage fra nogen, hvis det ikke er at gribe ind i en privat kontrakt, der helt klart er beskyttet efter grundloven, så ved jeg efterhånden ikke, hvad en grundlovsbeskyttelse er værd.

Så vil jeg egentlig også gerne spørge de partier, der har indgået forlig om denne lovgivning, om de ikke er enige i det citat, der også står i betænkningen, et citat fra afdøde professor i statsforfatningsret Poul Andersen, et uhyre agtet menneske, hvis fremstillinger nød almen anerkendelse. Han skrev, at »ekspropriation i sig selv er et beklageligt indgreb i borgernes retigheder og derfor kun bør finde sted, når indgrebet virkelig er påkrævet, ikke blot til en vis grad ønskeligt«.

Det er klart, at man kan sige, at dette indgreb er ønskeligt for at fylde et hul i statsbudgettet, men det giver ikke anledning til indgreb, der falder ind under grundlovens § 73, og i udvalgsbetænkningen er det erkendt, at Statsanstalten er beskyttet af grundlovens § 73.

Jeg håber, jeg får svar på de spørgsmål; ellers må jeg spørge igen. Jeg synes, at vi står over for et indgreb af en hidtil uset karakter, og jeg forstår godt de mange mennesker, der ud fra en meget forskellig politisk observans stærkt kritiserer dette. Efter dette indgreb er der lagt op til, at vi kan bruge ekspropriation, indgreb i den private ejendomsret, for at fylde hullerne i statskassen. Det tager alle afstand fra, og jeg har ikke hidtil i min fantasi kunnet forestille mig, at en regering ville tillade sig det.

Finansministeren (Henning Dyremose):

De forhold, som hr. Erling Olsen startede sit indlæg med, drejer sig i virkeligheden i deres substans om det, der også er omhandlet i svarene på spørgsmål 6, 7, 8 og 9. Specielt kunne jeg have lyst til at fremhæve den meget klare konklusion på spørgsmål 9, og jeg citerer fra udvalgets bilag, idet jeg dog har en udgave uden bilagsnummer. Spørgsmål 9 lyder således:

»I tilslutning til ministerens besvarelse af spørgsmål 6 bedes ministeren bekræfte, at man ved salg af holdingselskabet sikrer, at hovedaktionæren er forpligtet til at lade egenkapitalen på ca. 2,3 mia. kr. og de såkaldte skjulte reserver på ca. 8,7 mia. kr. tilføre forsikringstagerne.«

Jeg slutter svaret efter en redegørelse:

»Under henvisning til ovenstående og til mit svar på udvalgets spørgsmål 6 kan jeg svare bekræftende på dette spørgsmål.«

[Finansministeren]

Jeg skal så supplerende sige, at vi selv sagt har været bekendt med forsikringsbetingelserne.

Til hr. Rahbæk Møller vil jeg sige, at det er rigtigt, at denne lovbehandling adskiller sig fra andre lovbehandlinger, fordi der er 2 processer. Først er der den lovgivningsmæssige proces, og derefter er der den kommercielle proces. Den kommercielle proces vil også give anledning til en folketingsbehandling, nemlig i Folketingets Finansudvalg, når de endelige salgsbetingelser skal godkendes. Det, hr. Rahbæk Møller og andre kunder osv. så ivrigt spørger om – og det forstår jeg da godt – er i vid udstrækning en ting, som man først kan svare på, når vi går i gang med den kommercielle proces, og når den skal afsluttes.

Derfor beklager jeg meget, at hr. Rahbæk Møller snakker om arrogance. Det er altså ikke et spørgsmål om ond vilje, men et spørgsmål om, at der er ting, som det ikke er hensigtsmæssigt at udtale sig om i denne fase af folketingsbehandlingen, men som selv sagt vil blive belyst i forbindelse med den behandling af sagen, som kommer i Folketingets Finansudvalg på et senere tidspunkt.

Derfor kan jeg desværre ikke svare på de tre først stillede spørgsmål. For så vidt angår, om kunder kan slå sig sammen i en helhed og dermed bringe sig selv stærkere ind i den kommercielle proces, kan jeg imidlertid godt give det bekræftende svar, at det kan kunder selv sagt gøre.

Hr. Kofod-Svendsen henviste til betænkningens side 70, hvor det var anført, at man eventuelt kunne overveje oprettelse af et forsikringstageråd til varetagelse af forsikringstagernes interesser. Når man så ikke gjorde det, altså skrev »eventuelt« og ikke gjorde det, så var det jo, fordi man i forbindelse med privatiseringen forsøger at give Statsanstalten de samme forretningsmæssige vilkår som de selskaber, den skal konkurrere med.

Og dette formål må efter regeringens mening ikke modarbejdes ved, at der laves nye varige særregler i lovgivningen for det privatiserede selskab, når disse ikke samtidig skal gælde for selskabets konkurrenter.

Der er i lovforslaget bindinger, som var nødvendige for at sikre de berettigede bonusforventninger, men vi har altså ikke ønsket at skabe yderligere bindinger, idet de ikke nødven-

digvis var til fordel for det nuværende selskab, dets kunder og dets medarbejdere.

Ikke desto mindre vil jeg gerne give tilsagn om, at spørgsmålet om et eventuelt forsikringstageråd vil blive inddraget positivt i forhandlingerne, når den kommercielle proces skal gennemføres, idet vi i fællesskab med potentielle købere dermed kan undersøge, om et forsikringstageråd kunne være til fordel for det nye selskab, og det kunne jeg godt se argumenter for at det kunne være, fordi det kunne give en tættere tilknytning mellem kundekredsen og den nye ejerkreds. Vi vil altså arbejde positivt videre med det i selve den kommercielle proces, men vi mener ikke, at det er noget, vi skal tage stilling til lovgivningsmæssigt.

Dernæst rejste hr. Ole Espersen en række spørgsmål specielt vedrørende statstjenestemændene og deres situation. Det er jo altså et tema, som er ganske grundigt belyst i den betænkning, der ligger til grund for lovforslaget. Vi har i kapitel 8 givet en udførlig redegørelse for de ansattes forhold, og vi mener, at denne redegørelse besvarer de af hr. Ole Espersen stillede spørgsmål. Vi mener ikke, der er nogen som helst tvivl om, at vi kan gennemføre salget og kan håndtere situationen i forbindelse med statstjenestemændene som skitseret i betænkningen. Hvis vi havde været det fjerneste i tvivl enten i denne sag, eller for så vidt angår dette generelle spørgsmål om, hvorvidt aktionen er grundlovsmedholdelig, havde vi selv sagt ikke fremsat vores lovforslag, men vi mener altså, at det, vi gør, er i overensstemmelse med og inden for rammerne af grundloven. Derfor har vi fremsat lovforslaget, og derfor ønsker vi det gennemført.

Erling Olsen (S):

Blot for en ordens skyld vil jeg sige, at jeg ikke er enig i finansministerens svar. Jeg mener, at den goodwill, som finansministeren nu vil sælge, også bidrager til det nuværende overskud. Og derfor mener jeg ikke, man kan sælge denne goodwill uden at gøre indgreb i de berettigede bonusforventninger.

Alle disse spørgsmål kan vi tilsyneladende ikke komme meget længere med ved at argumentere med finansministeren her. Jeg må konstatere, at vi ikke har fået et tilfredsstillende svar, og at vi derfor må være glade for gamle Montesquieu og hans magtfordelingslære, der

[Erling Olsen]

sikrer, at vi har en mulighed for at få spørgsmålet prøvet ved de uafhængige domstole.

Ole Espersen (S):

Jeg er nødt til at sige til finansministeren, at betænkningen overhovedet ikke berører spørgsmålet om tjenestemændenes stilling hverken i forhold til tjenestemandsløst eller grundlov. Betænkningen er uhyre kortfattet på dette punkt, er i virkeligheden kun en lidt længere gengivelse af det, der står i lovforslaget. Intet andet.

Derfor vil jeg igen spørge: Er det ikke første gang, at man har statstjenestemænd, der skal gøre tjeneste i et privat firma i konkurrence med andre private firmaer? Det må man kunne svare på. Og jeg vil igen spørge: Hvem skal disse tjenestemænd deponere deres loyalitet hos – i det private firma eller hos staten, som det forudsættes i grundlovens § 27? Det er to klare og koncise spørgsmål.

Dernæst er jeg nødt til at sige til finansministeren, at når det drejer sig om enkeltpersoners rettigheder, deres beskyttelse mod indgreb i deres formue og deres berettigede forventninger, er det ikke et Finansudvalgsspørgsmål, men, som det står i grundloven, et spørgsmål, der skal reguleres ved lov, og derfor er det meget betænkeligt, at man nu indfører det nye begreb, der hedder den kommercielle proces – jeg har for en ordens skyld stavet »kommerciel« med c, jeg synes, det er et meget spændende nyt begreb – hvor man altså siger, at man i løbet af den kommercielle proces, hvor statens interesser selvfølgelig er at få så stort et overskud af salget som muligt, skal se på de problemer, som bliver rejst her. Disse problemer hører hjemme i loven og ikke i et aktstykke eller på anden måde i Finansudvalget.

Lad mig endelig stille følgende spørgsmål til ordføreren for forligspartierne:

Gælder den af hr. Erling Olsen citerede sætning fra Statsanstaltens vilkår, nemlig: »I Statsanstalten for Livsforsikring anvendes hele overskuddet, efter at de lovmæssige henlæggelser har fundet sted, til gavn for kunderne i form af bonus« fortsat i fremtiden, eller gælder den ikke? Det er det helt afgørende, og det synes jeg vi må have et klart svar på inden sagens videre behandling.

Arne Melchior (CD):

Jeg skal i dag nøjes med på CD's vegne at

henvise til den ordførertale, jeg havde lejlighed til at holde her ved første behandling af forslaget. Det deri indeholdte er stadig væk det, gruppen står for, og vi stemmer altså derfor også for lovforslaget ved tredje behandling, trods det at vi erkender, at det er svært stof.

Juridisk har vi besluttet os til at læne os op ad de vurderinger, som er givet af statens jurister inkl. Kammeradvokaten, og det må være den hjemmel, som gør det rimeligt, at vi i forventning om, at disse betragtninger holder, stemmer for lovforslaget.

Jeg skal dog også henvise til betænkningens bilag 4, som er synspunkter fremsat af Statsanstalten for Livsforsikring angående nævnte betænkning. Dette papir lider af den mangel, som en hel del papirer desværre lider under – desværre også indimellem papirer fra staten selv – at det ikke er dateret. Hos mig er udateret papir såkaldt ikke-papir. Det er og bliver en uskik, at man ikke sætter dato på sit papir, for det er jo ikke ganske ligegyldigt, på hvilket tidspunkt en sådan erklæring er afgivet, så meget mere som den afgiver fra synspunkter, der tidligere er fremsat af samme afsender.

Jeg vil gerne, ligesom hr. Kofod-Svendsen, takke for de afgivne svar og også for den konstatering, som finansministeren her netop har givet Folketinget, at grupper af forsikringstagere vil kunne indgå i den kommercielle proces, hvis de ellers selv beslutter sig til og kan finde ud af at slutte sig sammen.

Jeg vil dog fritte finansministeren, om han har mulighed for at give en udtalelse om, at man vil se med velvilje, eventuelt med en vis positiv særstilling på tilbud, der i givet fald måtte fremkomme fra sådanne kredse af forsikringstagere.

Finansministeren (Henning Dyremose):

For så vidt angår spørgsmålet fra hr. Ole Espersen om statstjenestemændene, vil jeg gerne henvise til bemærkningerne til lovforslagets § 6. For det første er der ca. 30 statstjenestemænd, og jeg citerer fra bemærkningerne til § 6:

»Ved bestemmelsen i stk. 1 foreslås det, at livsforsikringsaktieselskabet skal tilbyde de statstjenestemænd, som gør tjeneste i Statsanstalten, overgang til overenskomstmæssig ansættelse i livsforsikringsaktieselskabet.«

Hvis der er nogle af de tredive, der ønsker det, så løser det problemet med de pågælden-

[Finansministeren]

des loyalitet. Da vi lavede forrige lovændring i 1983, var der 150 tjenestemænd. Nu er vi altså nede på 30.

Jeg citerer videre:

»Med hensyn til de statstjenestemænd, der ikke ønsker at overgå til overenskomstansættelse i livsforsikringsaktieselskabet, gives der i stk. 2 dem mulighed for at vælge at gøre tjeneste i livsforsikringsaktieselskabet under bevarelse af deres ansættelsesforhold til staten som statstjenestemænd. Der vil i de tilfælde blive tale om et frivilligt udlån af de pågældende statstjenestemænd til livsforsikringsaktieselskabet.«

Da der er tale om et frivilligt udlån, kan der hverken være problemer med grundlov eller loyalitet.

Jeg citerer igen:

»De statstjenestemænd, der ikke ønsker at acceptere ét af ovennævnte tilbud, eller som ikke inden en vis frist reagerer på tilbudene, vil som følge af deres stillingers bortfald blive afskediget med krav på rådighedsløn, ventepenge m.v.«

Der er altså her tale om den situation, som enhver statstjenestemand ville komme i, såfremt hans eller hendes stilling blev nedlagt, hvilket også sker i andre dele af den offentlige sektor.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Finansministeren lægger megen vægt på, at der sker et frivilligt udlån af de pågældende statstjenestemænd. Jeg har aldrig påstået, at der var tale om tvangsarbejdets indførelse – ikke i denne lovgivning – det er bestemt ikke det, der er problemet. Det, der er problemet, er, at der sker et udlån af statstjenestemænd til et privat firma, og det var det, jeg spurgte om nogen sinde er sket tidligere. Jeg går ud fra, at man ville have undersøgt det, hvis det var sket tidligere, for så havde man dog haft noget at skrive i bemærkningerne eller i betænkningen. For det, der står i bemærkningerne, er præcis det samme som det, der står i betænkningen, og det, der står i betænkningen og bemærkningerne, er præcis det samme som det, der står i loven. Der er ingen juridisk argumentation for en så usædvanlig konstruktion som den, der er tale om her.

Derfor må jeg igen spørge – det må da også være af interesse for de kommende købere af

aktierne –: Hvem skal disse tredive – om det er 30 eller 15 eller 100, spiller ikke nogen rolle – føle at de tjener: staten eller det private firma? Mener man virkelig, at man med grundloven i hånden kan bede statstjenestemænd gøre tjeneste i et privat firma og bevare og have krav på den beskyttelse, grundloven giver dem som statstjenestemænd? Altså pkt. 1: Er det ikke rigtigt, at det aldrig er sket før? Pkt. 2: Hvem skal disse tjenestemænd være loyale over for?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Der kan jo altid stilles spørgsmål, som der ikke gives svar på. Men jeg vil dog alligevel for opklaringens skyld spørge, om det måske var en forglemmelse, at finansministeren ikke gav mig et svar, eller jeg skal forstå det som et nej.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Min seddel med spørgsmålet var blevet væk.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt en gruppe af kunder, eventuelt omfattende alle kunder, måtte slå sig sammen og melde sig som køber, bliver det sådan, at der på et eller andet tidspunkt skal tages stilling til, om summen af betingelser – det være sig pris, det være sig muligheden for at drive virksomheden videre, hensyntagen til nuværende kunder og hensyntagen til medarbejdere osv. – alt dette skal sammenvejes. I en sådan sammenvejning vil det være min holdning at se imødekommende på en gruppe af kunder, men det kan selvsagt ikke være enefagørende, og det bliver i sidste ende Folketingets Finansudvalg, der skal godkende betingelserne.

For så vidt angår hr. Ole Espersens spørgsmål om, hvorvidt det nogen sinde tidligere er sket, at man har bedt statstjenestemænd om at gøre tjeneste i en privat virksomhed, er jeg ikke bekendt med, om det er sket tidligere. Men det er i øvrigt heller ikke afgørende for sagens behandling, for det er ikke det, vi beder dem om. Vi giver dem tre muligheder: Vi giver dem en mulighed for at blive ansat på overenskomstbasis, vi giver dem en mulighed for at forblive statstjenestemænd og tage et frivilligt udlån, eller vi siger: Hvis ingen af disse tilbud er acceptable for de pågældende, har de det sædvanlige krav på afskedigelse med rådighedsløn, ventepenge m.v., når deres stilling måtte blive nedlagt.

[Finansministeren]

Derfor mener jeg, at præmissen for hr. Ole Espersens spørgsmål er forkert, og jeg er i hvert fald ikke i stand til at svare på det, selv om det bliver stillet tredje gang. Jeg mener, jeg har svaret på det to gange nu, og det er ikke uvilje, jeg skal gerne gå herop og bekræfte mit svar én gang til, hvis spørgsmålet bliver stillet én gang til, men jeg mener, jeg har givet et meget klart og meget tydeligt svar.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Selvfølge har staten ret til under nogle bestemte vilkår at afskedige tjenestemænd, og det er ret byrdefulde vilkår; det er økonomisk byrdefulde vilkår, der klart ville mindske statens provenu ved at sælge Statsanstalten efter nationaliseringen. Men det har man ret til at gøre.

Hvad man derimod hverken har ret til at gøre eller lovhjemmel til at gøre eller grundlovs-hjemmel til at gøre, er at udlåne dem til private firmaer. Det er det, der er problemet her.

Jeg kan da også godt spørge på en anden måde – så kan det være, at jeg får et svar: Mener finansministeren, at de specielle regler om tjenestemænd, som vi har i grundloven, og som bl.a. har som konsekvens disse byrder, hvis man afskediger dem, på nogen måde kunne have forudset, at statstjenestemændene skulle udlånes til tjeneste i private firmaer?

Finansministeren (Henning Dyremose):

Der er en lang række regler i grundloven, for hvilke man selvsagt ikke har kunnet forudse alle de situationer, der opstår i fremtiden. Derfor må man, hver gang der måtte opstå spørgsmål herom, analysere, om det er i overensstemmelse med grundloven eller ej. Hvis man har analyseret sig frem til, at det er i overensstemmelse med grundlovens forudsætninger, kan man gennemføre det. Hvis man ikke mener, det er i overensstemmelse med grundlovens forudsætninger, kan man selvsagt ikke gennemføre det.

Jeg håber, hr. Ole Espersen er enig med mig i, at selv om grundlovens fædre var vise, har der været en række situationer i samfundsudviklingen, som man ikke har kunnet forudse.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg har såmænd kun været interesseret i én

ting, nemlig at se den analyse. Må vi ikke få kendskab til den analyse, som finansministeren siger er foretaget? Hvor foreligger den henne? Betænkningen, lovforslaget, bemærkningerne, ministerens fremsættelsestale er ingen analyse overhovedet, men tanker om, hvad man har tænkt sig at gøre med tjenestemændene. Men hvor er analysen?

Finansministeren (Henning Dyremose):

Som bekendt har såvel Kammeradvokaten som Justitsministeriets lovkontor været med i udarbejdelsen af betænkningen. Såvel Kammeradvokaten som Justitsministeriets lovkontor har selvfølge foretaget en analyse, inden de meddeler deres konklusion på analysen i betænkningen, og jeg henholder mig til den konklusion, som de to instanser er gået ind for i betænkningen.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Hvor findes så i betænkningen den konklusion, hvor der står, at dette arrangement er i overensstemmelse med § 27 i grundloven og i øvrigt lovligt ud fra praksis eller formålet med bestemmelsen? Hvor er konklusionen med hensyn til lovligheden henne?

Finansministeren (Henning Dyremose):

Hvis jeg husker betænkningen rigtigt, er der ikke specifikt henvist til § 27, og det betyder selvfølge, da Kammeradvokaten og Justitsministeriets lovkontor vurderer, at alle grundlovens paragraffer bliver overholdt, at de ikke har fundet anledning til at skrive om § 27 i betænkningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring. (Lovforslag nr. L 178).

§§ 1–8

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af forskellige love. (Privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring). (Lovforslag nr. L 194).

Afstemning

§§ 1-12

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Forespørgsel nr. F 23:

Forespørgsel til undervisnings- og forskningsministeren:

»Hvilke planer har regeringen om at styrke kvaliteten af dansk forskning?«

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.

(Forespørgsel anmeldt 8/3 90. Fremme af forespørgslen vedtaget 14/3 90).

Begrundelse

Rahbæk Møller (SF):

Forskning koster penge, og mere forskning koster flere penge. Vi har for nylig fået oplægget »Forskning og udvikling – det kan gøres bedre« fra Akademiet for de tekniske Videnskaber. Heri gentages målet om, at forskningsandelen af BNP skal op på 2 pct. årlig. Det mål var også regeringens, og det er væsentligt at understrege, at det endda er et beskedent mål, hvis vores forskningsindsats skal kunne sammenlignes med de lande, som vi sædvanligvis sammenligner os med.

Dette mål nås kun, hvis der afsættes flere penge til forskning både på undervisnings- og forskningsministerens budget og på budgetterne hos de øvrige ministre, der finansierer forskning. I stedet beskæres alle forskningsbudgetter med de såkaldte produktivitetskrav, og industriministerens budget er endda helt lemlæstet.

Så får vi mindre forskning. At tro, at den øgede konkurrence kan øge det private erhvervslivs forskningsindsats så meget, at denne indsats alene kan bringe os op på målet, er netop en tro og en helt ubegrundet tro – ikke mindst

erhvervslivets ledere er flittige til at påpege, at de har brug for den offentlige grundforskning som baggrund for deres forskning og produktudvikling.

Jeg synes, det er væsentligt at sige disse ting, derfor indleder jeg med dem, og jeg vil også gerne føje et spørgsmål til, som jeg håber at den fungerende forskningsminister vil stille til forskningsministeren, når han indfinder sig. Jeg vil bede ministeren om at kommentere de forlydender, der var mandag morgen – i går – om drastiske nedskæringer af forskningsindsatsen.

Men jeg må naturligvis ligesom alle andre erkende, at folket har sammensat et Folketing, der ikke anerkender behovet for tilstrækkelige midler til forskningen. Derfor vil jeg ikke tale mere i dag om selve bevillingsniveauet; en ændring her må åbenbart afvente et andet politisk flertal. Derfor har vi formuleret vores spørgsmål til undervisnings- og forskningsministeren, så det går på, hvordan vi får bedst mulig kvalitet ud af de penge, som nu engang bevilges til forskningsformål.

Formanden:

Jeg skal beklage, at undervisnings- og forskningsministeren ikke er kommet til stede, og udsætte mødet i 5 minutter.

Mødet udsat kl. 14.24

Mødet genoptaget kl. 14.29

Besvarelse

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne indlede med en undskyldning for, at jeg ikke havde sat højtaleren til i ministerværelset, hvor jeg sad lige derude, idet jeg troede, at der var afstemning før denne debat.

Jeg vil gerne takke for anledning til at reddegøre for regeringens planer om styrkelse af forskningskvaliteten. Regeringen vil snart fremlægge sit strategiske forsknings- og udviklingsprogram for de næste fire år, og jeg vil meget gerne ved denne lejlighed løfte lidt af sløret for de tanker, der ligger i dette program.

I anledning af forespørgernes spørgsmål, som jeg har fået refereret, vil jeg gerne indlede med at sige: Der er intet nyt om økonomien i